gewijd in de rubriek 'Boekbeoordeelingen' van *De Katholiek* van datzelfde jaar.[36] Volgens Dessens bleek 'bij ernstige lezing klaar, dat de Pentateuchschrijver van afkomst en godsdienst Hebreër, door opvoeding en tijdelijk verblijf Egyptenaar was; dat hij den uittocht uit Egypte, de omzwerving door de woestijn medemaakte en vóór de verovering van Kanaän zijn geschiedverhaal opstelde; dat hij geen verzamelaar van vroegere wetten was, maar als wetgever bij uitnemendheid is opgetreden; kortom, dat hij Moses geweest moet zijn en de Pentateuch op hem gelijkt als het kind op zijn vader.' Maar wat uiteindelijk voor hem de doorslag gaf om vast te houden aan de literaire eenheid én Mosaïsche oorsprong van de Pentateuch, was niet het getuigenis van de Pentateuch zelf, noch het gezag der Synagoge, maar het getuigenis en het gezag der Kerk: 'Daarom kunnen wij het ontstaan van de vijf Boeken van Moses aan een ander dan aan Moses niet toeschrijven zonder letsel des geloofs.'[37]
Volgens Poels werden met deze opvatting teveel goede katholieken ten onrechte in het kamp van de ongelovigen geplaatst. Diegenen, die een onderscheid maakten tussen 'dogmatische exegesis' en 'de, hetzij letterkundige hetzij historische, bijbelcritiek' en met een beroep op die bijbelkritiek tot een 'nieuwe visie' kwamen, hadden zijns inziens wel degelijk recht van spreken. Mede door toedoen van een ingrijpen van de Haarlemse bisschop C.J.M. Bottemanne (1823-1903) kreeg Poels echter geen kans meer dat recht van spreken in relatie tot de Pentateuch-kwestie vanuit de traditie in een vervolgartikel uit de doeken te doen. Erger nog was dat hij in 1899 niet tot opvolger van Drehmanns werd benoemd, toen die het Roermondse seminarie verliet om bisschop-coadjutor van Roermond te worden. En voor een plek in het team van vertalers van de 'Professorenbijbel' werd hij ook gepasseerd. In plaats daarvan werd hij jongste kapelaan in de St. Martinusparochie te Venlo.[38]

Bij wijze van conclusie

In het vroege voorjaar van 1911 reisde de Utrechtse aartsbisschop Henricus van de Wetering (1850-1929) naar Rome voor zijn reguliere Ad limina-bezoek. In zijn bagage had hij een extra fraai ingebonden exemplaar van de 'Professorenbijbel', voorzien van een speciale omslag, die bestemd was voor paus Pius X. Die nam het zeven delen tellende boekwerk tijdens een privé audiëntie minzaam in ontvangst. Hieruit mag afgeleid worden dat deze bijbelvertaling in de ogen van de hoogste kerkleiding een veilige gids was, die de bisschoppen gerust in handen van de gelovigen konden leggen. In feite beantwoordde de vertaling geheel aan de criteria die golden voor bijbelvertalingen die door katholieken gebruikt mochten worden. Die luidden: a) de vertaling moet door een

[36]. Vgl. *De Katholiek* 100(1891), 96-101.

[37]. P.L. Dessens, 'Inleiding op den Pentateuch', in: *De Boeken van Moses. Vertaald en met Aanteekeningen voorzien*, (= het Eerste Deel van de 'Professorenbijbel'), 's-Hertogenbosch, 1904, 5-6. Vgl. ook J. van Kasteren, 'Het Pentateuchvraagstuk', in: *Studiën* 52(1899), 168-181.

[38]. Voor Poels: M.G. Spiertz, 'Hendrikus Andreas Poels', in: *Biografisch Woordenboek van Nederland*, eerste deel, 's-Gravenhage, 1979, 460-462. Voor het conflict tussen Poels en Bottemanne: J.P. de Valk, 'De bisschop en de exegeet. Het conflict tussen C. Bottemanne en H. Poels, 1898-1901', in: J.P. de Valk, *Roomser dan de paus? Studies over de betrekkingen tussen de Heilige Stoel en het Nederlands katholicisme.* 1815-1940, Nijmegen, 1998, 173-191.